

הזהב פרק רביעי בבא מציעא

מפני שאמרו כלומר לפיכך הזיקוהו לכל אלה לחללו תמילה במעות וחוזר ומחללו המעות ולא אמרו (א) שיטול היפה שזהו ולאמר אם זו של מעשר הרי טוב ואם זו של חולין הרי של מעשר מחוללת על זו מפני שאמרו מחללין כסף על כסף לאו דרך חילול הוא ואפי' מדוחק נמי לא וכיון דלף כסף על נחושת לא התירו אלא גדוחק הלכך לא שיקיים כן שזיון מעשר הוא ועוד שהפרוטות מחלדות: **קמני מיהם** גבי מעשר ודאי מדוחק אין שלא מדוחק לא וכיון דאמר כסף על נחושת מדוחק אין שלא מדוחק לא וגבי דמאי מנא מחללין אלמא לרבי מאיר לא עשוי צו חזוק: **מחמיר הוא באכילתו** של מעשר שני של דמאי ומתני' באכילה קאי: **לא הסירו למכור דמאי** לא התירו לחצר הלוקח דמאי שימכרו לאחריים עד שיעשר: **אלא לסיטון בלבד** סיטון חצר לא הכריזוהו לעשר אלא מוכרו כשהוא דמאי והלוקח ממנו יפריש מעשרותיו שהכל יודעין שהסיטון ממכמו עמי הארץ לוקח שהסיטון מן המשפיעין למכור במדה גסה הוא דרכו לקנות פירות מרובין ומוכרן לתונוים: **ובעל הצית** הלוקח מעט הארץ: **צין צין וצין כך** צין שצא לחזור ולמכור במדה גסה לתונוים כסיטון צין שצא לחזור ולמכור במדה דקה כתונוים צמנות פרוטה פרוטה לרין לעשר קודם שימכור לפי שהלוקח ממנו סבור שהן מפירות ארלו וכיון שהוא חצר מחזיקין אותו בחזקת שמישר ואין מפרשיין: **וחכמים אומרים אחד סיטון ואחד בעל הצית** גסה כדרך המשפיעין וכדרך הסיטונות מוכר ושולח לחצירו בחזקת כל המוכרים ונותנין במדה גסה בחזקת שלא עישרו דמאי הם והלוקח מהם מעשר ואוכל. ובמסכת דמאי (פ"ג מ"ה) מפרש איזו מדה גסה ציצע שלשה קצין בלח שזה דמאי: **מן הנחמס** עם הארץ: **מעשה** דמאי מן החממה כו'. ואפילו מן דפוסין הרבה אין הככרות דומות זו לזו וי"ל שנחמס הוא לקח ככרות של דפוס זה מאיש אחד וככרות של דפוס זה מאיש אחר ועמי הארץ יש מהם שמעשרין ויש מהן שאין מעשרין ושמה זה לא עישר זה עישר והמפריש מזה על זה מפרש מן החיוב על הפטור ואין שם מעשר חל עליו ונתן טבל לכהן או מן הפטור על החיוב ואין שם מעשר חל עליו ונמא שאין שכנגדו מתוקן לא חיישין דמאי להכי ותלינן למימר מהד גברא וצין. ואי עשו חזוק כשל תורה בשלמא מן האוננת על החממה אפי' שהחממה יפה מן האוננת לא חיישין כדרכי אילעאי:

לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד. וא"ת דנפרק הספיקה (ב"ב דף פ"ח) וס"ל אמרינן הלוקח ירק מן השוק כו' גמר בלבו לקנות קנה ונמחייב במעשר ואי אפשר להחזירו אלא א"כ יעשר אלמא אין מוכרין דמאי לעם הארץ וי"ל דהכא איירי למכור לחצר ותו וי"ל כמו שהתירו להאכיל לעניים ולאכסנאים דמאי כך התירו למכור לסיטון ולבעל הצית כשמוכרה במדה גסה:

מפני שאמרו מחללין אותו כסף על נחשת מדוחק לא שיקיים כן אלא שחוזר ומחללין על הכסף קתני מיהת מחללין מדוחק מדוחק אין שלא מדוחק לא אמר רב יוסף אפי' שמיקל רבי מאיר בפדיונו מחמיר הוא באכילתו דתניא לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד ובעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי ר' מאיר והכ"א אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח לחצירו ונותן לו במתנה ואינו חושש מתיב רבינא (א) הלוקח מן הנחמס מעשר מן החממה על הצוננת ומן הצוננת על החממה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן הצוננת מן החממה כדרכי אילעאי (ב) דא"ר אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר ואלא תשאו ולוי חטא בהרימכם את הלבו ממנו אם אינו קדש נשיאת חטא למה ימכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא אפי' מדפוסים הרבה ליחוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור וכן הפטור על החיוב אמר אביי ר' אלעזר שפיר קא קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה ומשני ליה שמואל מיתת ב"ד דלמא שאני מיתת ב"ד דחמירא ורב ששת לא שפיר קא מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתת דבירי שמים רב ששת לאו דכתיב **לא תוכל לאכול בשערך ולמאי דמותיב רב ששת רב יוסף שפיר קא משני ליה אלא רבינא עד דמותיב מנחתום לסייע ליה מפלטר דתנן הלוקח מן הפלטר מעשר מן כל דפוס ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר פלטר מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי מחד גברא הוא זבין רבא אמר שמואל שפיר קא משני ליה שם מיתת בעולם: **מתני'** אלו דברים שאין להם אונאה העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות ואין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה (ג) שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם (ד) רבי שמעון אומר קדשים**

אם לא תשאו עליו חטא בהרימכם את הלבו ממנו אפי' שמיקל רבי מאיר בפדיונו מחמיר הוא באכילתו דתניא לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד ובעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי ר' מאיר והכ"א אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח לחצירו ונותן לו במתנה ואינו חושש מתיב רבינא (א) הלוקח מן הנחמס מעשר מן החממה על הצוננת ומן הצוננת על החממה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן הצוננת מן החממה כדרכי אילעאי (ב) דא"ר אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר ואלא תשאו ולוי חטא בהרימכם את הלבו ממנו אם אינו קדש נשיאת חטא למה ימכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא אפי' מדפוסים הרבה ליחוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור וכן הפטור על החיוב אמר אביי ר' אלעזר שפיר קא קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה ומשני ליה שמואל מיתת ב"ד דלמא שאני מיתת ב"ד דחמירא ורב ששת לא שפיר קא מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתת דבירי שמים רב ששת לאו דכתיב **לא תוכל לאכול בשערך ולמאי דמותיב רב ששת רב יוסף שפיר קא משני ליה אלא רבינא עד דמותיב מנחתום לסייע ליה מפלטר דתנן הלוקח מן הפלטר מעשר מן כל דפוס ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר פלטר מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי מחד גברא הוא זבין רבא אמר שמואל שפיר קא משני ליה שם מיתת בעולם: **מתני'** אלו דברים שאין להם אונאה העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות ואין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה (ג) שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם (ד) רבי שמעון אומר קדשים וגם הדפוסים משונים מוכח מילתא דמשני בני אדם לקח אצל בטינוי של דפוסים לחוד אפי' בפלטר לא חייש רבי יהודה: **בשיאורא חטא** למה. ואם תאמר דלמא נשיאות חטא משום לאוכלו בלא הפרשה אחרת וי"ל דמשמע קרא דהפרשה גרידא הוי נשיאות חטא: ילאו**

תורה אור השלם

1 ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את הלבו ממנו אפי' שמיקל רבי מאיר בפדיונו מחמיר הוא באכילתו דתניא לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד ובעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי ר' מאיר והכ"א אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח לחצירו ונותן לו במתנה ואינו חושש מתיב רבינא (א) הלוקח מן הנחמס מעשר מן החממה על הצוננת ומן הצוננת על החממה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן הצוננת מן החממה כדרכי אילעאי (ב) דא"ר אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר ואלא תשאו ולוי חטא בהרימכם את הלבו ממנו אם אינו קדש נשיאת חטא למה ימכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא אפי' מדפוסים הרבה ליחוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור וכן הפטור על החיוב אמר אביי ר' אלעזר שפיר קא קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה ומשני ליה שמואל מיתת ב"ד דלמא שאני מיתת ב"ד דחמירא ורב ששת לא שפיר קא מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתת דבירי שמים רב ששת לאו דכתיב **לא תוכל לאכול בשערך ולמאי דמותיב רב ששת רב יוסף שפיר קא משני ליה אלא רבינא עד דמותיב מנחתום לסייע ליה מפלטר דתנן הלוקח מן הפלטר מעשר מן כל דפוס ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר פלטר מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי מחד גברא הוא זבין רבא אמר שמואל שפיר קא משני ליה שם מיתת בעולם: **מתני'** אלו דברים שאין להם אונאה העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות ואין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה (ג) שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם (ד) רבי שמעון אומר קדשים**

הגהות הב"ח

(א) הש"י ד"ה מפני וכו' ולא אמרו: י"ב ע' כפי ה"ר"י בפ"ג דמעשר שני משנה ו' דלמה טעם זה בטוב טעם וכתב טעם אחר על זה שאינו נטיל היפה כ"י ע"ש:

מוסף רש"י

ולא תשאו עליו חטא בהרימכם את הלבו ממנו אפי' שמיקל רבי מאיר בפדיונו מחמיר הוא באכילתו דתניא לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד ובעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי ר' מאיר והכ"א אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח לחצירו ונותן לו במתנה ואינו חושש מתיב רבינא (א) הלוקח מן הנחמס מעשר מן החממה על הצוננת ומן הצוננת על החממה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן הצוננת מן החממה כדרכי אילעאי (ב) דא"ר אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר ואלא תשאו ולוי חטא בהרימכם את הלבו ממנו אם אינו קדש נשיאת חטא למה ימכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא אפי' מדפוסים הרבה ליחוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור וכן הפטור על החיוב אמר אביי ר' אלעזר שפיר קא קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה ומשני ליה שמואל מיתת ב"ד דלמא שאני מיתת ב"ד דחמירא ורב ששת לא שפיר קא מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתת דבירי שמים רב ששת לאו דכתיב **לא תוכל לאכול בשערך ולמאי דמותיב רב ששת רב יוסף שפיר קא משני ליה אלא רבינא עד דמותיב מנחתום לסייע ליה מפלטר דתנן הלוקח מן הפלטר מעשר מן כל דפוס ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר פלטר מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי מחד גברא הוא זבין רבא אמר שמואל שפיר קא משני ליה שם מיתת בעולם: **מתני'** אלו דברים שאין להם אונאה העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות ואין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה (ג) שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם (ד) רבי שמעון אומר קדשים**

וגם הדפוסים משונים מוכח מילתא דמשני בני אדם לקח אצל בטינוי של דפוסים לחוד אפי' בפלטר לא חייש רבי יהודה: **בשיאורא חטא** למה. ואם תאמר דלמא נשיאות חטא משום לאוכלו בלא הפרשה אחרת וי"ל דמשמע קרא דהפרשה גרידא הוי נשיאות חטא: ילאו

אם לא תשאו עליו חטא בהרימכם את הלבו ממנו אפי' שמיקל רבי מאיר בפדיונו מחמיר הוא באכילתו דתניא לא התירו למכור דמאי אלא לסיטון בלבד ובעל הבית בין כך ובין כך צריך לעשר דברי ר' מאיר והכ"א אחד הסיטון ואחד בעל הבית מוכר ושולח לחצירו ונותן לו במתנה ואינו חושש מתיב רבינא (א) הלוקח מן הנחמס מעשר מן החממה על הצוננת ומן הצוננת על החממה ואפי' מדפוסים הרבה דברי ר"מ בשלמא מן הצוננת מן החממה כדרכי אילעאי (ב) דא"ר אילעאי מנין לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה שנאמר ואלא תשאו ולוי חטא בהרימכם את הלבו ממנו אם אינו קדש נשיאת חטא למה ימכאן לתורם מן הרעה על היפה שתרומתו תרומה אלא אפי' מדפוסים הרבה ליחוש דלמא אתי לאפרושי מן החיוב על הפטור וכן הפטור על החיוב אמר אביי ר' אלעזר שפיר קא קשיא ליה ושמואל לא שפיר קא משני ליה ומשני ליה שמואל מיתת ב"ד דלמא שאני מיתת ב"ד דחמירא ורב ששת לא שפיר קא מותיב ליה דקאמרי אינהו מיתת דבירי שמים רב ששת לאו דכתיב **לא תוכל לאכול בשערך ולמאי דמותיב רב ששת רב יוסף שפיר קא משני ליה אלא רבינא עד דמותיב מנחתום לסייע ליה מפלטר דתנן הלוקח מן הפלטר מעשר מן כל דפוס ודפוס דברי ר"מ אלא מאי אית לך למימר פלטר מתרי תלתא גברא זבין נחתום נמי מחד גברא הוא זבין רבא אמר שמואל שפיר קא משני ליה שם מיתת בעולם: **מתני'** אלו דברים שאין להם אונאה העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות ואין להן תשלומי כפל ולא תשלומי ארבעה וחמשה (ג) שומר חנם אינו נשבע ונושא שכר אינו משלם (ד) רבי שמעון אומר קדשים**

קמח א מיי פ"ד מהל' מעשר שני הל' ז סמג עשין ק"ג: קמח ב מיי פ"ד מהל' מעשר הלכה ב: ק"ג ג מיי פ"ד מהל' מעשר הלכה ה ופ"ו מהל' בצורים הל' א: קמח ד מיי פ"ד מהל' תרומות הל' ג ופ"ט ע"ד מיי פ"ד מהל' מעשר שני הל' ז: קמח ה מיי פ"ד מהל' מעשר הלכה ו: קמח ו מיי פ"ד מהל' מביאה הל' ח סמג לאון קע עוש"ע ח"מ ס"י רמב"ם סוף כ"ט: קמח ז מיי פ"ד מהל' גביה הל' א והל' ב טו"ח ס"י ע"ג סמג עשין ע"א: קמח ח מיי פ"ד מהל' עשירות הלכה א סמג עשין פט טו"ח ע"ח ס"י כ"ט סוף ל"ט וסוף מ ופ"י ט"ה סוף א ופ"י ט"ה סוף ב: